

Nr 17.

Av herr **Bergqvist**, om anslag till ny prästgårdsbyggnad m. m.
åt kyrkoherden i Karesuando församling.

Undertecknad anhåller härmed få hemställa till riksdagen om beviljande av ett anslag för att möjliggöra uppförande av ny prästgård åt kyrkoherden i rikets nordligaste församling, Karesuando.

Det har länge varit ett trängande behov att få den nuvarande förfallna, otidsenliga och så gott som obeboeliga prästgården i Karesuando ersatt med en ny. Vid ekonomisk besiktning å densamma år 1910 förklarades uttryckligen, att byggnaden med hänsyn till dess ålder och bristfälliga skick ej ansågs bära påsynas några vidlyftigare reparationer. Sedermera har i samband med införande av ny lönereglering för församlingens kyrkoherde laga hussyn jämlikt 64 § ecklesiastik boställsordning hållits å bostället. Vid denna syn, som ägde rum den 12 och 13 augusti 1918, förordnade synerätten genom utslag sistnämnda dag, att ny sätesbyggnad, innehållande sex rum jämte kök, skafferi, erforderliga kontor, brandfritt valv samt förstuga, skulle uppföras å viss, närmare angiven plats å det till prästgård avsatta området, att den nuvarande bagarstugan samt tvätt- och badstugan skulle insynas såsom brygghus för prästgården, varvid det ålåge pastoratet att till boställshavaren utgiva ersättning för tvätt- och badstugan, såsom tillhörande honom enskilt, med 400 kronor, att visthus, hemlighus och vedbod skulle nyuppföras och sammanbyggas med bagarstugan, att såsom en följd av sålunda beslutade nybyggnader nuvarande sätesbyggnaden, ladugården och stolpeboden skulle rivas och bortflyttas, varjämte trädgården skulle utvidgas å det område, där nuvarande sätesbyggnad vore belägen och med anledning därav möjligen uppkommande stenbrytning verkställas samt slutligen att de föreskrivna nybyggnaderna och därav för-

anledda förändringar, för vilka pastoratet skulle vidkännas kostnaden, skulle genom dess försorg fullgöras och vara verkställda före den 1 oktober 1919.

Några åtgärder i syfte att fullgöra de genom synerättens utslag meddelade föreskrifterna hava icke vidtagits. Säkerligen kunna icke heller sådana åtgärder i vad på pastoratet ankommer inom överskådlig framtid vidtagas. Karesuando församling äger nämligen icke ekonomiska förutsättningar att fullgöra vad synerätten föreskrivit. Skall en ny prästgård komma till stånd, måste detta ske genom pekuniärt stöd utifrån antingen av statsmedel eller av på enskild väg hopsamlade medel.

Redan år 1915 gjorde församlingen underdånig ansökning om statsbidrag för uppförande av prästgårdsbyggnad. Med framhållande av, att den nuvarande prästgården vid de senare syne- och besiktningstillfällena förklarats utdömd och omöjlig att reparera ävensom att församlingen, som till största delen bestode av lappar, vore oförmögen att på egen hand bekosta och uppföra ny prästgård, hemställdes i denna ansökning att av »ecklesiastikverkets byggnadsfond» årligen måtte avsättas en summa av 5,000 kronor, intill dess ett tillräckligt stort kapital inestode för uppförande av en ändamålsenlig prästgård i församlingen.

Över denna ansökning ha sedermera avgivits yttranden av länsstyrelsen i Norrbottens län, av domkapitlet i Luleå, av domänstyrelsen och av kammarkollegium, varjämte genom byggnadsstyrelsens försorg utarbetats ritningar och kostnadsförslag till byggnaden. För uppförande av prästgård enligt av byggnadsstyrelsen senast uppgjorda ritningar har beräknats en kostnad av 72,500 kronor, därav 66,500 kronor för huvudbyggnaden och 6,000 kronor för uthuset. Vid beräkningen har hänsyn måst tagas därtill, att byggnadstimmer icke finnes i närheten av Karesuando kyrkoby utan måste forslas dit från något på 6 à 8 mils avstånd därifrån beläget skogsbestånd, vilket skulle draga en kostnad av 8 à 9 kronor per träd.

Även för övriga byggnadsmaterialier måste beräknas långa och dyrbara frakter. Därtill kommer, att byggnadskunnigt folk ej finnes på platsen utan måste anskaffas från andra orter. Allt detta gör, att kostnaderna komma att ställa sig relativt höga.

För var och en, som känner förhållandena, är det uppenbart att Karesuando församling med sin ytterst ringa bärkraft ej mäktar bekosta detta byggnadsföretag. Församlingen, som har en ytvidd av något mer än 65 kvadratmil, är belägen ovanför barrträdsgränsen. Dess vitt spridda folk-

mängd uppgår endast till 1,182 personer, av vilka omkring 750 äro nomadiserande lappar. Dessa senare äro icke skattskyldiga, ehuru de genom fri överenskommelse åtagit sig att efter vissa grunder deltaga i bestridandet av kommunens utgifter. Den beskattningsbara inkomst, varå kommunalutskylder utdebiteras, utgjorde år 1921 77,952 kronor. Huru små resurserna äro i församlingen framgår bland annat därav, att den endast har en åkerareal av en hektar och att husdjurens antal förutom lapparnas renar endast utgör 68 hästar, 427 nötkreatur och 287 får. Hela taxeringsvärdet på jordbruksfastighet utgjorde år 1921 212,200 kronor och på annan fastighet 24,800 kronor.

Alla de myndigheter, som hörts i ärendet, hava tillstyrkt statsbidrag åt församlingen för uppförande av nytt bostadsboställe åt kyrkoherden.

Kammarkollegium, som den 1 februari 1921 avgav underdånigt utlåtande, vilket inkom till kungl. ecklesiastikdepartementet den 18 mars 1921, yttrar i ärendet bland annat följande:

»Beträffande själva saken anser kollegium det vara ådagalagt, att församlingen saknar möjlighet att fullgöra ifrågavarande nybyggnadsskyldighet. Det är ock uppenbart, att den nuvarande kyrkoherdebostaden befinner sig i ett så bristfälligt skick, att något uppskov med den nya sätesbyggnadens uppförande icke längre är möjligt. Den bostad, som för det närvarande är anvisad åt kyrkoherden i Karesuando, torde utan överdrift kunna betecknas såsom mindervärdig; och i betraktande av att nämnda prästman har sin synnerligen krävande verksamhet förlagd till en avlägsen ödemarksbygd, framstår nämnda förhållande såsom särskilt upprörande.

Om det sålunda får anses klart, att åtgärder omedelbart måste vidtagas för att råda bot på anmärkta missförhållande, synes ingen annan utväg stå öppen än att det allmänna på ett eller annan sätt träder emellan.

Såsom domkapitlet erinrat, kunna för ändamålet inga eller i varje fall allenast synnerligen obetydliga belopp påräknas från anslaget till lappmarks ecklesiastikverk, kyrkliga ändamål. Ifrågasättas kunde, huruvida icke medel borde anvisas från kyrkofonden. Enligt kollegii mening torde emellertid bestämmelserna i lagen om kyrkofond lägga hinder i vägen för en disposition av fondens medel till ändamål av förevarande beskaffenhet. Däremot anser kollegium, att synnerligen starka skäl tala för att statsverket i ett fall som detta ikläder sig erforderliga kostnader. Det får nämligen icke förbises, att nu ifrågavarande prästerliga befattningshavare icke allenast företräder religiösa intressen, utan jämväl måste betraktas såsom en viktig representant för svensk kultur i rikets avlägsnaste kom-

mun, varest befolkningen därjämte i stor utsträckning icke ens talar svenskt tungomål. Kollegium anser sig alltså på det livligaste kunna förorda, att statsmedel anvisas för nu ifrågavarande ändamål.

Mot de beräknade kostnaderna har kollegium ingen erinran att framställa. De av byggnadsstyrelserna senast upprättade ritningarna stå i god överensstämmelse med vad ecklesiastik boställsordning föreskriver i fråga om sätesbyggnad för kyrkoherde. Vad angår de av domänstyrelsen föreslagna virkespriserna för den händelse byggnadsvirket kommer att tagas från ovan angivna kronoparker, torde någon föreskrift härom icke böra träffas i detta sammanhang. Kollegium föreställer sig att, i händelse av bifall till kollegii förslag, länsstyrelsen erhåller uppdrag att föranstalta om och låta övervaka de ifrågavarande byggnadernas uppförande. Därvid torde för erhållande av billigt byggnadsvirke från närmast belägna kronopark länsstyrelsen icke underlåta att göra de framställningar, som verkställda ytterligare utredningar i detta avseende kunna föranleda.

Aberopande det anförda får kollegium alltså hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att för uppförande i huvudsaklig överensstämmelse med ovannämnda av byggnadsstyrelsen senast utarbetade ritningar och förslag av ny prästgård med tillhörande uthusbyggnad åt kyrkoherden i Karesuando församling på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 75,000 kronor.»

Av någon anledning blev emellertid ingen kunglig proposition i ärendet avlåten till 1921 års riksdag, ehuru en sådan enligt vad jag erfarit var uppsatt och färdig. Icke heller i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag finnes något förslag om anvisande av medel för detta ändamål. Då det likväl här gäller en angelägenhet, som är av brådskande natur, har jag icke ansett mig kunna underlåta att genom motion framlägga saken för att sätta innevarande års riksdag i tillfälle att pröva densamma.

Vid ett besök, som jag gjorde i Karesuando i slutet av sistlidne november månad, hade jag tillfälle att ytterligare konstatera, vad jag genom erfarenhet från föregående besök visste, nämligen att prästgården är otjänlig till bostad under den kalla årstiden. Byggnaden, som ursprungligen varit en nybyggerstuga med två rum, har sedermera i flera repriser tillbygts, så att den nu inrymmer fyra rum och kök jämte handkammare och två förstugor. Hela huset ger intryck av någonting hoplappat. Några väsentliga reparationer å detsamma ha icke på länge ägt rum, beroende dels på församlingens fattigdom, dels på den omständigheten att byggnaden vid

flera syner utdömts, varför det icke ansetts lönande att påkosta den några reparationer. På grund därav har den råkat i ett mer och mer förfallett skick. Väggarna äro uppruttna och eldstäderna ytterst bristfälliga. I sängkammaren kan numera icke eldas alls.

Bostaden måste med ett ord betecknas såsom avgjort hälsofarlig och det är ett under, om icke prästfolket drar ohälsa på sig genom den låga temperatur, som under vintertiden råder i rummen.

Att anlita den enskilda offervilligheten för att skaffa medel till en ny prästgård däruppe torde möta stora hinder och är dessutom icke tilltalande. Allmänhetens offervilja har redan förut tagits i anspråk i stor utsträckning för Karesuando. Sålunda har för på enskild väg insamlade medel en utmärkt byggnad uppförts för en arbetsstuga på platsen. Vidare är ett sjuk- och lapphärberge under uppförande därstädes, likaledes med frivilligt insamlade medel. Denna anstalt torde i färdigt skick komma att draga en kostnad av 120,000 kronor. Att under sådana förhållanden söka att förmå allmänheten att offra medel även till en prästgård synes icke vara att rekommendera.

Karesuando församling intager emellertid en sådan ställning att den bör kunna räkna på statens bistånd för bibehållande av dess tillvaro såsom självständig kommun och för vidmakthållande av de inrättningar, som följa därmed. Denna församling utgör vår yttersta utpost i norr på gränsen mot Finland och Norge. Det kan icke vara i svenska statens intresse, att hela denna avlägsna gränsbygd ödelägges, men de människor, som skola bo däruppe, ha att kämpa med stora svårigheter för sin utkomst och bära därför icke betungas med alltför hårda bördor för sina kommunala behov eller lämnas utan stöd, så att dessa behov ej kunna tillgodoses. Församlingens flertal består ock av nomadlappar, och för dessa har staten av gammalt ansett sig ha skyldighet att sörja.

Staten har därför ock bland annat bekostat uppförande av länsmansbostad på platsen, givit anslag till ny kyrkas uppförande samt bekostat framdragande av landsväg från Sappero till Karesuando kyrkoby.

Vad särskilt prästgården angår, är det utom ett speciellt kyrkligt även ett allmänt intresse, att denna befinner sig i beboeligt skick. Främlingar såväl från Sverige som Finland och Norge komma ofta till Karesuando, och prästgården är nästan det enda ställe, där de kunna taga in. Det är därför en hederssak, att den kan erbjuda en någorlunda god tillflyktsort. Staten har ock i flera föregående fall anslagit medel till uppförande av prästgårdsbyggnader i ödebygd-församlingar. Sålunda beviljades

genom nådigt brev den 6 december 1889 ur förslagsanslaget till lappmarks ecklesiastikverk 9.000 kr. för uppförande av ny mangårdsbyggnad å komministersbostället i Kvickjocks kapellförsamling, varefter genom beslut den 20 april 1894 ur samma anslag beviljades ett belopp av högst 4.000 kronor såsom bidrag till uppförande av nya ekonomihus å samma boställe. Vidare må erinras, att 1912 års riksdag anslag ett belopp av 9.000 kronor såsom bidrag till uppförande av prästgård i Vitträsk inom Gellivare församling. Det har alltså redan förut funnits nödigt, att staten i ömmande fall trätt hjälpande emellan för enahanda ändamål, som det här ifrågasatt.

Vad nu den ifrågasatta prästgårdsbyggnaden i Karesuando beträffar, äro de kostnader, som beräknats för densamma, ganska höga och det statsbidrag, som erfordras, måste därför bli väsentligt större än de, som förut beviljats för liknande ändamål. Då emellertid prisen på såväl arbetskraft som byggnadsmaterial icke oväsentligt sjunkit sedan beräkningarna gjordes och då det väl får förutsättas, att församlingen själv skall kunna lämna något, om än obetydligt, bidrag, torde det anslag av statsmedel, som kan sättas i fråga, icke behöva beräknas till högre belopp än 50.000 kronor. Skall en ny prästgårdsbyggnad med tillhörande uthus komma till stånd i Karesuando, torde dock detta belopp såsom bidrag från statens sida komma att visa sig erforderligt.

Medlen torde böra ställas till Kungl. Maj:t:s förfogande för att efter uppdrag av Kungl. Maj:t genom Konungens befälningshavandes eller annan myndighets försorg användas för sitt ändamål.

Då vidare byggnadsföretaget brådskar och byggnadsvirke behöver utan dröjsmål framforslas, är det i hög grad önskvärt, att medlen anvisas på tilläggsstat för år 1922. Därmed kan även vinnas en lindring i den arbetslöshet, som även i Karesuando och angränsande trakter gör sig gällande.

Med åberopande av vad sålunda anförts får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen ville på tilläggsstat för år 1922 anvisa och ställa till Kungl. Maj:t:s förfogande ett belopp av 50.000 kronor, att användas såsom bidrag för uppförande i överensstämmelse med av kungl. byggnadsstyrelsen uppgjorda ritningar av ny prästgårdsbyggnad jämte uthus åt kyrkoherden i Karesuando församling.

Stockholm den 18 januari 1922.

O. Bergqvist.